

Wrocław 17.11.2011

Dr hab. Paweł Kowalski, prof. nadzwyczajny

Kierownik Katedry

Lekkoatletyki i Gimnastyki

AWF we Wrocławiu

Recenzja

Rozprawy doktorskiej mgr Arkadiusza Janiaka pl. "Rozwój lekkoatletyki na ziemi kaliskiej w latach 1919 - 2008".

Rozwój kultury fizycznej w Polsce posiada bogatą historię i jest ciągłym przedmiotem licznych badań i analiz. Istotnym ogniwem dociekań badawczych są opracowania historyczne dotyczące syntezy dziejów poszczególnych dyscyplin sportowych w różnych obszarów naszego kraju.

Polscy lekkoatleci wpisali się złotymi zgłoskami do historii sportu światowego i polskiego zdobywając na najważniejszych imprezach Igrzysk Olimpijskich, Mistrzostw Świata, Mistrzostw Europy wiele medali w kategoriach seniorów i juniorów, w tym 52 medale na Igrzyskach Olimpijskich do 2008 roku włącznie. Na osiągnięcie wyżej wymienionych sukcesów pracowało wielu ludzi a także organizacje i środowiska działających w układzie o zasięgu centralnym, jak i regionalnym. Powinnością, wręcz obowiązkiem, dla historyków kultury fizycznej są poszukiwania źródeł także rozwoju, sukcesów jak i porażek sportowo - organizacyjnych w naszym kraju.

Takim przykładem jest przedstawiona do recenzji praca doktorska mgr Arkadiusza Janiaka - wybitnego lekkoatlety, rekordzisty Polski juniorów w biegu na dystansie 100m z wynikiem 10.44 z roku 1982, który napisał rozprawę pl. "Rozwój lekkoatletyki na ziemi kaliskiej w latach 1919 - 2008". Już na pierwszy rzut oka widać, że opracowanie jest bardzo obszerne, liczy bowiem 341 stron, analizuje obszar terytorialny bardzo znaczący dla rozwoju polskiej

lekkoatletyki a także spełnia wymogi metodologiczne rozprawy z zakresu nauk o kulturze fizycznej.

Układ pracy zawiera 285 stron tekstu, 17 stron aneksów, 18 stron zestawienia bibliograficznego, 19 stron tabel i różnego rodzaju rankingów oraz 2 mapy. Mnogość faktów i informacji potwierdza jej kompletność i czytelność. Tytuł pracy został sformułowany prawidłowo, chociaż powszechnie wiadomo, że historia lekkoatletyki na ziemi kaliskiej sięga lat wcześniejszych. Być może autor chciał rzetelnie udokumentować swoje dociekania.

Z obowiązku recenzenta muszę wymienić materiały źródłowe na podstawie których Autor dokonał licznych analiz i charakterystyk. Wykorzystano m.in. zbiory zdeponowane w licznych organizacjach, w tym archiwum Kalisza, Poznania, Łodzi, Warszawy. Jednocześnie wykorzystano źródła drukowane i prasowe zaczerpnięte z czasopism oraz wywiady i relacje zasłużonych trenerów, zawodników i działaczy. Wśród licznych cytowani wykorzystano 77 prac zwartych oraz liczne artykuły i opracowania jubileuszowe. Często recenzenci "czepiają" się obowiązku cytowani obcojęzycznych, chociaż pozornie mogłoby się wydawać, że nie było takich opracowań, ale przecież na ziemi kaliskiej panowały dwa zabory i dociekliwy badawca mógł je znaleźć w publikacjach prasowych.

Dużym atrybutem niniejszej pracy jest analiza wielu zmiennych jako czynników decydujących bądź współdziałających o rozwoju lekkoatletyki na ziemi kaliskiej. Wśród nich są m.in. problemy organizacyjne, sportowe, kadrowe, bazowe, ekonomiczne, społeczno-polityczne oceniane w aspekcie regionalnym, ogólnopolskim i globalnym. Dzięki takiej konstrukcji pracy jej wnikliwy czytelnik otrzymuje klarowne informacje nt. genezy i rozwoju omawianej dyscypliny sportu. Mimo wszystko znaczne rozdrobnienie struktury pracy o liczne podrozdziały spowodowało, że Autor niektóre zmienne potraktował zbyt lakonicznie oraz często powracał do wcześniej przeanalizowanych problemów czym spowodował szybkie przenikanie jednego

problemu w drugi lub powodował barak spójności pomiędzy omawianymi problemami.

W ocenie poszczególnych rozdziałów pracy warto podkreślić ich poprawność. Autor przedstawił wstęp jako informację chronologicznego wprowadzenia w problematykę pracy, bazy źródłowej, metodę badawczą oraz zawartość poszczególnych części. Jednocześnie, w części końcowej wstępu, brakuje celu pracy chociaż można częściowo go zauważyć na początku rozdziału I str. 15, pod szyldem "Sport na ziemi kaliskiej jego baza i struktury organizacyjne". Tam też można znaleźć informacje z zakresu uwarunkowań administracyjnych, demograficznych, strukturalnych, programowych w obszarze sportu, głównie lekkoatletyki na obszarze ziemi kaliskiej. W dalszej części pracy czyli rozdziale II są informacje o początkach lekkoatletyki w ujęciu instytucjonalnym w okresie do zakończenia I wojny światowej.

Kolejny rozdział przedstawia zagadnienia organizacyjno-finansowe, kadrowe i bazowe i ich związki z rozwojem lekkoatletyki w latach 1919-2008.

W rozdziale IV znajdują się informacje dotyczące funkcjonowania lekkoatletyki na ziemi kaliskiej w okresie międzywojennym oraz podczas II wojny światowej. W rozdziale tym pomiędzy stronami 96 - 106 widnieją opisy kolejnych organizacji jak: Związek Strzelecki "Strzelec", Związek Młodzieży Chrześcijańskiej Polska YMCA, Związek Harcerstwa Polskiego, Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, Związek Robotniczych Stowarzyszeń Sportowych Szkolny Związek Sportowy. Wydaje się, że zawsze zarówno Stowarzyszenia jak i organizacje są inicjatorami różnych przedsięwzięć i inicjatyw. Popularność lekkoatletyki i jej popularyzacja na terenie Ziemi Kaliskiej była zapewne przedmiotem o wiele większych zainteresowań i inicjatyw aniżeli zostało to przedstawione w niniejszej pracy.

Zagadnienia rozwoju lekkoatletyki na terenie ziemi kaliskiej w okresie Polski ludowej (1945 - 1989) przedstawiono w rozdziale V. Wydaje się, że bardzo dobre podwaliny do analizy tego okresu daje publikacja prof. Leonarda

Szymańskiego zatytułowana "Kultura fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944 - 1989" wydana w 2004 roku. Dalsza część pracy to rozdział VI omawiający lekkoatletykę na ziemi kaliskiej w latach 1990 - 2008.

Zakończeniem pracy jest podsumowanie wszystkich etapów i faz rozwoju "królowej sportu" na obszarze ziemi kaliskiej.

Kolejna część pracy to aneks posiadający noty biograficzne zasłużonych dla regionu zawodników, trenerów i działaczy. Rzetelnie zestawiona, w dalszej części pracy, bibliografia potwierdza bardzo wnikliwe podstawy materiałów źródłowych. Ostatnia część pracy to indeksy i wykazy nazwisk miejscowości, map, fotografii oraz skrótów.

Na zakończenie autor załączył streszczenie w języku angielskim, które może być wykorzystane do publikacji niniejszej pracy.

Podsumowując przedstawioną recenzję pracy doktorskiej mgr Arkadiusza Janiaka należy zauważyć pewne przejawy tzw. pośpiechu twórczego (kładę to na karb sprinterskich naleciałości Autora), który doprowadził do występujących w pracy braków i niedociągnięć. Wybrany przykładem mogą być przypisy, których czasem brakuje w odniesieniu do cytowanych faktów. Można także zauważyć mało precyzyjnie rozkolportowanie zebranych danych do właściwych rozdziałów i podrozdziałów. Nazwa niektórych z nich wymaga także dopracowania.

Warto także przypomnieć że rzetelność badawcza w odniesieniu zwłaszcza do opracowań o charakterze historycznym wymaga precyzyjnego określenia w czasie o którym piszemy. Autor nie ustrzegł się tego błędu i używał takich określeń jak "teraz, obecnie, ostatnio" co za jakiś czas zamydli obraz kiedy to było. Powyższe błędy można znaleźć w pewnych fragmentach pracy pomiędzy stronami 130 - 285.

Jednocześnie jestem skłonny zrozumieć pewne braki np. w odniesieniu do informacji finansowych ponieważ od dawna są to najbardziej ukrywane dane a obecnie stanowią informacje chronione prawem.

Jako przedstawiciel tzw. "żywej historii" oraz z racji obowiązku recenzenta zauważyłem, że w pracy zabrakło informacji o tragedii lekkoatletów "Calisii" podczas obozu górskiego w masywie Pilska w 1980 roku. Zmarło wówczas trzech lekkoatletów a przyczyną śmierci było nagłe załamanie pogody. Gdyby nie bohaterska postawa trenera to rozmiar tragedii byłby znacznie większy.

Zauważone przeze mnie usterki w żadnym wypadku nie wpływają na treść merytoryczną przedstawione pracy doktorskiej. Uważam, że temat ocenianej pracy jest wysoce użyteczny.

Jednocześnie stwierdzam, że przedstawiona do recenzji rozprawa na stopień doktora nauk o kulturze fizycznej stanowi znaczący wkład do wiedzy z zakresu kultury fizycznej. Biorąc pod uwagę wartość merytoryczną i użyteczną pracy stwierdzam, że przygotowana do obrony rozprawa spełnia warunki ustawy (z dnia 14 marca 2003) o stopniach naukowych i tytułach naukowych, składam wniosek do Wysokiej Rady Zamiejscowego Wydziału Kultury Fizycznej w Gorzowie Wielkopolskim o dopuszczenie mgr Arkadiusza Janiaka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK KATEDRY
LEKKOATLETYKI I GIMNASTYKI
dr hab. Paweł Kowalski
prof. nadzwyczajny